

**Силабус
навчальної дисципліни
«Управління страховою діяльністю»**

Ступінь вищої освіти – доктор філософії
Освітньо-наукова програма
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Рік навчання: 2, семестр: 3
Кількість кредитів: 5 (150 год.)
Мова викладання: українська
Підсумковий контроль – диференційований залік
Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва курсу	Управління страховою діяльністю
Викладач курсу	КЛЮЧКА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент,
E-mail	Olya_lelik@ukr.net
Електронна версія курсу	
Консультації	<i>Онлайн-консультації за потребою</i>

Коротка анотація курсу. Метою навчальної дисципліни «Управління страховою діяльністю» є формування знань майбутніх фахівців у сфері фінансової та страхової діяльності про механізми управління страховою діяльністю, перестрахованням, а також формуванням, розміщенням та управлінням страховими резервами страхових організацій, вмінь та навичок щодо застосування цих знань на страховому ринку.

Завданнями навчальної дисципліни «Управління страховою діяльністю» є:

- вивчення сутності, ролі та механізму управління страховою діяльністю, що надасть змогу об'єктивно сформулювати рівень знань здобувачів освіти для подальшого успішного застосування в сфері страхування та на повну використовувати можливості страхового захисту в процесі діяльності та особистому житті;
- набуття професійних знань з фундаментальних напрямків управління страховою діяльністю на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- вивчення методів організації розвитку страхової компанії та регулювання страхової діяльності;
- набуття практичного досвіду планування та прийняття управлінських рішень в процесі страхування, перестраховання та інвестиційної діяльності страхових компаній;
- вироблення у здобувачів освіти уміння аналізувати діяльність страхових компаній та її результативність.

1. Формат курсу – змішаний з елементами дистанційного навчання.

2. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Загальні компетентності:

- Здатність до започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел з відповідним критичним аналізом, оцінкою і синтезом нових і комплексних ідей.

- Здатність до мотивації та досягнення спільної мети із безперервним саморозвитком та самовдосконаленням.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- Здатність до виконання наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

- Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

- Здатність розробляти механізми реалізації економічної та фінансової політики на державному, регіональному та корпоративному рівнях.

3. Результати навчання

- Мотивувати та управляти роботою інших для досягнення спільної мети.

- Розробляти проекти у сфері фінансів, банківської справи та страхування, управляти ними і здійснювати пошук партнерів для їх реалізації.

- Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- Виконувати оригінальні наукові дослідження у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

- Самостійно виявляти та досліджувати актуальні мікро- та макроекономічні проблеми, визначати механізми їх вирішення з позицій фінансової політики держави.

4. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	26
семінарські заняття	24
Індивідуально-консультативна робота	3
самостійна робота	97

Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення.

5. Політика курсу – дотримання академічної доброчесності відповідно до «Положення про академічну доброчесність в ДПУ». Політика курсу спрямована на: запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях аспірантів та виконаних завданнях; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

6. Схема дисципліни

Годи-ни, семестр	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
4	<p>Тема 1. Загальна характеристика управління страховою діяльністю</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Сутність управління страховою діяльністю.</p> <p>2. Сучасний страховий ринок, його структура, учасники, основні тенденції розвитку.</p> <p>3. Системний та ситуаційний підходи в управлінні страховою діяльністю.</p> <p>4. Принципи та функції управління страховою діяльністю.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p> <p><i>Семінари:</i></p> <p><i>тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати: сутність управління страховою діяльністю; сучасний стан страхового ринку, його структуру, учасників, основні тенденції розвитку; системний та ситуаційний підходи в управлінні страховою діяльністю; принципи та функції управління страховою діяльністю.</p>	3
8	<p>Тема 2. Організація, планування та контроль страхової діяльності</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Зміст і принципи організації страхової діяльності.</p> <p>2. Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика.</p> <p>3. Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Умови планування в менеджменті страхової діяльності.</p> <p>4. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності.</p> <p>5. Вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності.</p> <p>6. Контроль страхової діяльності.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p> <p><i>Семінари:</i></p> <p><i>тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати та вміти аналізувати: зміст і принципи організації страхової діяльності; процес створення страхової компанії: особливості реєстрації страховика як юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика; економічну сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи; умови планування в менеджменті страхової діяльності; основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності; вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності; контроль страхової діяльності.</p>	3
8	<p>Тема 3. Ресурсний потенціал, структура й</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p>	<p>Досліджувати та аналізувати: склад,</p>	5

	<p>органи управління страховою організацією</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Склад, структура й оцінка наявного потенціалу страховика та ефективності його використання.</p> <p>2. Поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією.</p> <p>3. Співвідношення централізації й децентралізації в структурі органів управління страховою організацією.</p> <p>4. Вибір ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний.</p>	<p><i>Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>структура й оцінку наявного потенціалу страховика та ефективності його використання; поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією; співвідношення централізації й децентралізації в структурі органів управління страховою організацією; особливості вибору ефективної структури управління (аналітичний, проектний, організаційний).</p>	
6	<p>Тема 4. Державне регулювання страхової діяльності</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Необхідність, сутність та призначення регулювання страхової діяльності.</p> <p>2. Склад системи правового регулювання страхових відносин.</p> <p>3. Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності.</p> <p>4. Державний нагляд та регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки.</p> <p>5. Національний банк України як спеціальний уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах нагляду за страховою діяльністю та його функції.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати і вміти аналізувати: необхідність, сутність та призначення регулювання страхової діяльності; склад системи правового регулювання страхових відносин; страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності; особливості державного нагляду та регулювання страхової діяльності (завдання, функції, права й обов'язки); діяльність Національного банку України як спеціального уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах нагляду за страховою діяльністю та його функції.</p>	5
4	<p>Тема 5. Маркетинг в системі управління страховою діяльністю</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Сутність та складові страхового маркетингу.</p> <p>2. Зміст та завдання управління якістю страхового продукту.</p> <p>3. Класифікація страхових</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання,</i></p>	<p>Знати: сутність та складові страхового маркетингу; зміст та завдання управління якістю страхового продукту; класифікацію страхових послуг за ознаками: ринкової активності, економічними, юридичними, за обсягом страхового захисту тощо;</p>	5

	<p>послуг за ознаками: ринкової активності, економічними, юридичними, за обсягом страхового захисту тощо.</p> <p>4. Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією.</p> <p>5. Схеми процесу розробки страхового продукту.</p> <p>6. Інноваційна діяльність страхової компанії та залучення ресурсів для цього.</p> <p>7. Управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг.</p>	<p><i>запитання</i> <i>понятійного</i> <i>апарату, розв'язання</i> <i>ситуаційних</i> <i>завдань, обговорення</i> <i>наукових публікацій</i></p>	<p>процес управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією; схеми процесу розробки страхового продукту; інноваційну діяльність страхової компанії та залучення ресурсів для цього; особливості управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг.</p>	
4	<p>Тема 6. Управління перестраховальною діяльністю</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Визначення її зміст перестраховання.</p> <p>2. Законодавче регулювання перестраховальної діяльності.</p> <p>3. Принципи управління перестраховальною діяльністю.</p> <p>4. Принципи відшкодування, граничної сумлінності й особливості їх додержання.</p> <p>5. Норматив максимальної відповідальності.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> <i>тестові завдання,</i> <i>доповіді,</i> <i>презентації, усні та письмові відповіді на</i> <i>теоретичні</i> <i>запитання,</i> <i>ситуаційні</i> <i>запитання,</i> <i>запитання</i> <i>понятійного</i> <i>апарату, розв'язання</i> <i>ситуаційних</i> <i>завдань, обговорення</i> <i>наукових публікацій</i></p>	<p>Досліджувати та аналізувати: визначення й зміст перестраховання; законодавче регулювання перестраховальної діяльності; принципи управління перестраховальною діяльністю; принципи відшкодування, граничної сумлінності й особливості їх додержання; норматив максимальної відповідальності.</p>	3
8	<p>Тема 7. Управління фінансовою діяльністю страховика</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії.</p> <p>2. Оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії, їх джерел і форм руху. Статутний капітал.</p> <p>3. Страхові резерви і страхові активи. Нормативні співвідношення між страховими активами і страховими зобов'язаннями.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i> <i>Семінари:</i> <i>тестові завдання,</i> <i>доповіді,</i> <i>презентації, усні та письмові відповіді на</i> <i>теоретичні</i> <i>запитання,</i> <i>ситуаційні</i> <i>запитання,</i> <i>запитання</i> <i>понятійного</i> <i>апарату, розв'язання</i> <i>ситуаційних</i> <i>завдань, обговорення</i> <i>наукових публікацій</i></p>	<p>Знати і вміти аналізувати: сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії; особливості оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії, їх джерел і форм руху; статутний капітал; страхові резерви і страхові активи; нормативні співвідношення між страховими активами і страховими зобов'язаннями; аналіз страхових операцій, факторів управління ризиком і фінансовими</p>	3

	4. Аналіз страхових операцій, факторів управління ризиком і фінансовими результатами. 5. Планування фінансової діяльності страхової компанії. Річний і квартальний плани доходів і витрат. 6. Контроль фінансових результатів і прибутку, обсягу страхових резервів і спеціальних фондів.		результатами; планування фінансової діяльності страхової компанії; річний і квартальний плани доходів і витрат; контроль фінансових результатів і прибутку, обсягу страхових резервів і спеціальних фондів.	
8	Тема 8. Фінансовий моніторинг у страхових компаніях План лекційного заняття 1. Сутність фінансового моніторингу 2. Система фінансового моніторингу 3. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.	<i>Лекції-бесіди, лекцій-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	Знати: сутність фінансового моніторингу; систему фінансового моніторингу; фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.	3

7. Система оцінювання

Модулі	Модуль 1 (22 бали)			
	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4
Змістові модулі				
Кількість балів за змістові модулі				
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3
Індивідуальна робота	-	-	-	10
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
	Модуль 2 (28 балів)			
Змістові модулі	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Кількість балів за змістові модулі				
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2
Індивідуальна робота	5			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи			
Контрольний захід	10			
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE ДПУ	5			
Залік	50			

Поточно-модульний контроль = 50 + 50 = 100 балів

8. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Відмінно/	Зараховано
80-89	B	дуже добре	Добре	
70-79	C	добре	Задовільно	
60-69	D	задовільно		
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Незадовільно	Не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

Добавлено примечание ((Ю11)):

9. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бала). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Наукові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами домашніх завдань. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів; рефератів, підготовлених здобувачем, обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за тематикою, що дотична темі дисертації.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться згідно з розкладом у відповідності з планами семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача на семінарському занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь

	на заняттях, вивчення літературних джерел, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної підготовки із врахуванням тематики дисертації. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Базилевич В.Д. Страхування : підручн. Київ: Знання, 2018. 1019 с.
2. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
3. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
4. Плиса В. Й. Страхування: підручн. / 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с
5. Про страхування: Закон України від 18 лист. 2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1909-IX?msslkid=76cc49d6b5ac11ec81de9b33d00654e1#top>
6. Про страхування: Закон України від 7 бер. 1996 р. №85/96-ВР (зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
8. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
9. Стратегія розвитку фінансового сектора України на період до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku>.
10. Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України С. В. Онишко. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 549-579

Допоміжна:

11. Чуницька І.І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 251-258. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/46.pdf

12. Онишко С.В., Богріновцева Л.М., Ключка О.В. Трансформація страхового ринку України в умовах сьогодення. *Інтернаука. Серія: Економічні науки*. 2023. №9. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-9-9147>

13. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020 : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с.

14. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г. Реалізація податкового потенціалу страхових компаній в Україні. *Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій України*: монографія / С.В.Онишко, Ю.М.Коваленко, І.І.Чуницька та ін.; за наук. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 195-201

15. Tkachenko N., Kovalenko Y., Bohrinovtseva L. New Methods in Assessing the Risks and Solvency of Insurance Companies. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*. 2022. Vol. 2022 (2022). URL: <https://ibimapublishing.com/articles/JEERBE/2022/765785/765785.pdf>

Міжнародні видання:

16. Bolot J., Marc J. Cyber Insurance as an Incentive for Internet Security. *Managing information risk and the economics of security*. Springer US, 2019. P. 269-290

17. Coleman M. Reinsurers braced to withstand turbulent weather and financial storms. *Global Reinsurance Highlights*. 2017. URL: <http://www.standardandpoors.com>.

Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ:

18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

19. Офіційний сайт Інтернет-журналу Forinsurer. URL: <http://forinsurer.com/>

20. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>

21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.mof.gov.ua/>

22. Офіційний сайт Національного банку України. URL: [http://www.bank.gov.ua.](http://www.bank.gov.ua/)

23. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: [http://nssmc.gov.ua.](http://nssmc.gov.ua)

24. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: <http://fspu.com.ua/>

25. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

26. Офіційний сайт Національного банку України. URL: [http://www.bank.gov.ua.](http://www.bank.gov.ua/)

27. The International Monetary Fund (IMF). URL: <http://www.imf.org>.

28. The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). URL: <http://www.oecd.org>.

29. The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). URL: <http://unctad.org>.

30. The World Economic Forum. URL: www.weforum.org.